

TELEGRAFUL ROMAN.

apare Marți, Juc și Sâmbăta

ABONAMENTUL:

Pentru Sibiu pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru monarhie pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru străinătate pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidiecezane Sibiu, strada Măcelarilor 45

Correspondențele sunt a se adresa la
Redacțiunea „Telegrafului Român”, strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refușă. — Articuli nepublicați nu se înapoiază.

INSERTIUNILE:

Pentru odată 7 cr., — de două ori 12 cr., — de trei ori 15 cr., rëndul cu litere garmond — și timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Sibiu, 16 Octobru 1895.

În mijlocul agitațiilor politice ale anilor din urmă atențiunea publică a lăsat la o parte instituțiile noastre culturale, și erau numai anumite ocațiuni, când și acestea din urmă erau învrednicite de o mică atențiune, dar și atunci numai din partea acelorora, cari ex professo sunt chemați a se îngriji de instituțiile noastre culturale.

Sarbăda politică ni-a consumat timpul cel mai scump, puterile cele mai bune. Era un fel de luptă vieță noastră, și după proverbiul străbun, *inter arma silent musae*.

Chiar și astăzi după amara decepțiune în mersul politicei române, chiar și astăzi puțină atențiune se dă aședămintelor noastre culturale, și dacă totuși li se dă însemnătate, dacă totuși presa noastră se ocupă accidental și cu aședămintele noastre culturale, o face numai din îndemnul de a produce senzațiune, de a face scandal, discreditând ce avem mai sfânt în aceste zile pentru noi de grea cercare, discreditând instituțiile culturale, făcute cu intențiunile cele mai bune, pentru adevăratul bine al poporului nostru.

Alaltăieri și ieri s'au ținut în Brașov adunarea generală a unei instituțiuni culturale, care s'a creat în timpuri mai bune, când aveam și noi românii idealuri, când ne sciam entu siasma pentru idealuri, pe cari generațiunea de azi abia le mai pricepe.

În avântul idealurilor noastre ne-am făcut și sacrul templu al Thaliei române, imaginațiunea noastră plutia prin sfere mai înalte și academia de drepțuri, pe cari o contemplantă pârînții nostri avea un demn antipod în fondul de teatru, din care se răsără o nouă instituțiune românească, pentru conservarea datinelor străbune, și pentru înțărirea acelorora contra vânturilor vrășmașe desvoldării noastre culturale.

Alaltăieri și ieri s'a ținut în Brașov adunarea generală a societății pentru fondul de teatru român, și în presa noastră cotidiană abia au eșit unele notițe ale comitetului, care arangiază

festivitățile din incidentul adunării generale

S'a pornit în întregă țera o gônă formală asupra despărțimintelor Asociațiunei transilvane.

Despărțimintele acestea s'au format pe baza statutelor, au funcționat de deci de ani, și prea puțini dintre publiciști nostri le-au dat importanța ce li se cuvine.

Nu li-o a dat nici chiar publicul nostru căci și acuma avem despărțiminte încă în centre curat românești, cari abia s'au putut constitui. Avem și de acele centre, unde ele nici acuma nu sunt constituite.

Sunt foarte puține, cari desvoldă activitatea, care s'ar pute accepta, și și mai puține, cari produc ródele cele adevărate, cari s'au contemplant la facerea acestor instituțiuni culturale, și cari în realitate ar trebui să se producă pe întreg rotogolul iubitei noastre patrii.

Nu le urmăresce nime activitatea, nu dintre ai nostri, o urmăresce însă statul, care a interzis activitatea acelor despărțiminte, sub cuvânt, că ele nu au statute aprobate.

Publicăm la alt loc o corespondență din comitatul Treiscaunelor despre o nouă persecuțiune a subdespărțimintelor asociațiunei noastre. Persecuțiunea e cu sistem, ea se estinde asupra tuturor despărțimintelor. Ordinul ministerial reproduș în corespondența din comitatul Treiscaunelor s'a dat și altor despărțiminte, și persecuțiunea e pe linia întregă.

Sunt luate la gônă instituțiuni culturale, cari încă nici nu au fost puse în vieță, pe cari noi nici le-am cam considerat până acuma în toate locurile, instituțiuni culturale, cari în unele locuri au existat, și a căror binefăcătoare activitate cu nimica nu a putut periclită interesele statului.

E stranie icóna, care se destășură înaintea ochilor nostri.

Observăm o punibilă desinteresare, un indiferentism îngrijitoriu față cu instituțiile noastre culturale din par-

tea presei noastre, din partea publicului nostru pe de o parte, de alta vedem, că guvernul țerei pune pedeci tuturor desvoldărilor noastre culturale fără de nici un incident.

Ne urmăresce guvernul țerei cu ochi ageri chiar și pe terenul instituțiilor, cari până acuma nu au dat semne de vieță.

Suntem puși sub pază polițială și nu cercăm necsul causal dintre persecutarea noastră și politica demonstrătoare, lărmitore, dar sēcă, care s'a introdus la noi, și se perpetuă acuma de 10 ani și mai bine.

Lucrul e luat cu sistem din partea statului. Numai alaltăieri am cetit, că ministrul de culte nu e mulțamit cu rezultatul limbii magiare în școlele elementare și contemplantă măsuri mai aspre.

Stăm în fața unei noue ere de persecuțiuni, ne sunt luate la formală gônă instituțiile noastre culturale.

E timpul suprem, să ne trezim, căci frecările în cele politice și în cele confesionale, nu sunt spre binele nostru.

În fața pericolului să ne trezim!

Revista politică.

Consiliul comunal din Agram, ca să repareze ofensa făcută din partea unor studenți dela Universitate steagului unguresc, pe care l'au ars în piață, chiar când era Maiestatea Sa, Impăratul și Regele, Francisc Iosif I. acolo, a proclamat cetățeni de onóre ai cetății Agram pe ministrul president Baron Bánffy și pe banul Croației Baron Héderváry.

— Interessant e, că pe atunci, pe când era baronul Bánffy în Agram, profesorii împreună cu studenții dela universitatea de acolo au ales o comisiune, care să-i escuze pe acești din urmă înainte ministrului. Acesta însă n'a voit s'o primescă în audiență. Tot așa a refusat și Maiestatea Sa, Impăratul și Regele ca la plecarea să fie presentii și studenții

universitari. Contra celor vinovați s'a introdus deja o cercetare aspră disciplinară.

* * *

Prim-ministrul Austriei și ministrul de esterne al Ungariei, contele Goluchowski a roștit în parlamentul austriac un discurs-program, din care estragem următoarele: Între altele afirmă prim-ministrul, Austriei că scopul guvernului este, ca să a sigureze traiul pacinic al națiunilor Austriei, cari prin dispoșiția lui Dumnezeu și prin desvoldarea istorică a statului au fost unite într'un întreg. Pentru ca să se pótă realiza acest scop, guvernul va ținea cont de toate cerințele îndreptățite ale națiunilor comlocuitoare în același imperiu, fără ca prin această să desconsidera cultura germană, care de ani îndelungați a premers tuturor popórelor. Guvernul va căuta, să pună stavilă tuturor direcțiunilor periculose statului. Sentimentele religioșe vor fi cruțate și cultivate cu deosebire în tinerețe. Ne-númerate apariții în viața noastră politică și socială trebuie să silescă pe ori și care guvern serios, care nu trăiesce de a dipe mâne, ci privesce la viitor, această parte (religioșă) a culturii să n'o desconsidera și să păstreze baza morală-religioșă în educația copiilor.

Un ministru, care pune atâta preț pe religioșitate, trebuie să fie un om cuminte. Ori și care stat, basat pe religioșitate, e fericit înlăuntru și puternic în afară.

* * *

Să scrie din Constantinopol: Între „pamfletele” aflate cu ocașiunea perchisițiunei domiciliare se află și un cerculariu adresat mai ales dignitarilor superiori din nemijlocita apropiere a sultanului. Subscrierii nu are, dar e de conținutul următoriu:

„Tuturor credincoșilor religiunei musulmane e adresat acest apel, și sperăm, că vom fi ascultați. Pe Said

FOIȚA.

ROMÂNCA.

Essay de Carmen Sylva. *)

O fință nedescifrabilă, femeia! — mi dișe un bărbat, care duce o vieță casnică, ca în biblie și are copii virțuoși, frumoși și intelgenți.

Ce ar dișe el despre femeia română? Ea mi-se pare a fi cea mai interesantă aparițiune de genul ei în totă Europa.

Nu trebuie să uităm, că ea a eșit dintr'o estra ordinară amestecătură de rassă.

Daci, Romani, Pecenegi, Goți, Celți, Slavi, Greci — au populat, alternând, ori deodată, patria ei și au lăsat urme după ei. De aceea veți

*) Acest essay l'a scriș mult talentata scriitoare Carmen Sylva, = sub care pseudonim, scim, că și publică Regina României Elisaveta operele sale — pentru o revistă franceșă.

aici matróna română, cu nasul acuilin și trășurile severe ale feței, lângă Scheoică (femeie slavă) cu grația ei, ce s'asemănă cu a pisiceii, a căreia credință supórtă ori-ce probă, lângă Grecoica castă și curată, lângă femeia tare și rēsbunătoare tătără și lângă femeia celtică poetică și superstițioșă, și în mijlocul tuturor acestora sclav-le femeesci din Hindostan, cari și în Europa au rēmas sclave țigancele, cerșitoare sdrențose, aci frumoșe ca și o statuă, aci nisce strigóice inspăimântătoare, dar în totdeuna pitoresci.

De mult este renumită frumșea femeii române, dar energia ei, curagiul ei, iubirea ei de jertfă erau necunoscute; căci istoria patriei ei n'o cunoșce aprópe nimeni în Europa. Și tocmai în istorie o poți afla în totă integritatea ei. Să lășăm însă la o parte însemnările cronicarilor, cari descriu pe Domnițe (nevestele domnilor) și să trecem la figurile moderne femeesci.

Raporturile dintre soția proprietarului și dintre femeile țeranilor sunt adese-ori încântătoare. Țerancelor le stă

în voie să s'adreseze la nevasta proprietarului, de câte ori le place. Ele îmbrățișeză ca nisce surori pe nobila damă și li cer câte o garófă să și împodobescă coșitele, câte-o flóre roșie, ca să și înroșescă cu această, în loc de suliman, obrajii, când merg Dumineca la horă. Ele nu se pot hotări să slujescă, căci această ar fi o înjósire, ce o lasă pe sama fetelor de țigan și a unguróicelor. Chiar și în cea mai mare miserie ele țin cu sfințenia la independența lor. O femeie sēracă vine la stăpēna moșiei, ca să ceră un coșting pentru rēposatul ei soț, ea aduce însă și șese-zeci de bani și și dă cel puțin aerul, că plătește.

'Mi lipsesce spațiul de a istorisi tot, ce am vedut cu ochii în timpul rēșboiului.

Un biet ficior, pe care l'am fost căutat în cortul meu patru luni, muri în brațele mamei sale în momentul când părăsiam cortul. Sērmana femeia începu să plângă și să strige. O damă puindu-i mâna ușor pe umeri li dișe: „Nu striga așa! Am voi să tănuim

câte va óre mórtea fiului tēu dinaintea Reginei!”

Îndată ea tăcu.

Am vedut femei, cari căutau pe soții lor prin șanțurile dela Plevna și se espuneau plóiei de giónte, ca să le ducă puține póme și albituri, și le-am vedut mergēnd dela un spital la altul, ca să găsescă pe câte un rānit, la căpătēiul caruia veghiau și în nópte și nu cutezau niciodată să sedă.

Regret, că nu pot înfățișă pe larg toate trășurile de caractere înregistrate în cronici și cele observate cu proprii mei ochi. Ai putē scrie o carte întregă, decă ai voi să descrii moravurile și obiceiurile Româncei, a acestei fințe răbdătoare și plină de devotament. Vara ea lucrēză la câmp, ea cóșe, ea brodează haine minunate, ce strălucesc albe ca zăpada, ori în colori admirabile, când se resfrēng asupră-le rațele aurii ale sórelui. Ea ride rar și frumșețea ei se vestejescă iute, căci trebuie să muncescă greu și face prea mulți copii. În serioșitatea ei este ceva impuitor și totodată mișcător, decă nu denegerēză în asprine,

paşa, mare-vizirul musulman, l'au trântit și au pus în locul lui pe Kiamil paşa, fiindcă denegase rezoluția pretenșiunea sultanului cu privire la exilarea softalilor. Falsul calif, care șede pe tron, se teme de aderenții fideli ai adevăratelor legi izlame; poliști și spioni deghisați în softali au atacat armenii, au ucis și jăfuit numai ca să pōtă dice, că softalii sunt cauza turburărilor. Ocaziunea acēsta au voit s' o folosescă spre aceea, ca să exileze pe veritabilii tălmaci ai Coranului. Said paşa n' a voit să concēdă acēsta; faptul lui înțelept li s'ervesce spre laudă, și merită recunoștința tuturor omenilor de bine. Au chemat pe Kiamil paşa, căci credēu, că prin înțelegerea Angliei va succede sultanului Abdul Hamid și se realizeze planurile; în timpurile de acum însă mâinile fiecărui mare-vizir, și n' prima linie ale lui Kiamil paşa, sunt legate, nu pot face nimic, pentru că influința haremului e cea mai puternică. Credința musulmanilor frângeți influința haremului, spuneți, că profetii Mohamed n' a demandat nici-căru, ca muierile și eunucii să domnescă. Soșit' a ceasul, ca usurpatorul să fie detronat și să se redeie adevăratul calif, chanului Murad V drepturile maiestatiche și inprescriptibile.

Ferberea în cercurile turcesci este fără îndoială. Societățile secrete religioase turcesci, și mai ales arabe, cari partea cea mai mare pōrtă numele de La-illah, il Allah, — aștă rezoluți și pe față mișcările musulmane, în privința cărora de astădată ambele partidele (turcii tineri și turcii bătrâni) sunt unite în scopul de a valida și asigura în Turcia influința elementului musulman.

„Berliner Tagblatt” are din Constantinopol raport, că cercurile diplomatice privesc cu seriose îngrijiri la cele ce sunt în pregătire în Turcia. Se șoptește despre descoperirea unei conjurațiuni, în carea sunt compromise persoane distinse și dignitari în nemijlocita apropiere a sultanului. Fapt e, că sultanul în zilele din urmă s' a retras total și numai cu cei mai confidențiali ai sei convine. Se vorbește apoi, că deja nici însuși sultanul nu și mai crede persoana în siguranță, căci i- a venit la cunoștință, că e plănuită detronarea sa și ridicarea pe tron a fratelui său Mohamed Reschard, presumptivul moștenitoriu de tron.

Statistica sanitară pe anul 1894.

Cu câteva zile înainte de acēsta s' a publicat raportul prezentat dietei țării de ministrul de Interne, despre starea sanitară din anul 1894.

Acest raport ne interesează întru atăta, că ne dă ocaziune a pute observa dezvoltarea

ceea ce se întâmplă câte odată la țerancele avute, cari asupresc tare pe cele mai sărace și n' au milă de miseria lor. Adese-ori însă își vin întru ajutor în mod mișcător. Dacă într' o familie sunt prea mulți copii, acestia se împart între femeile, cari n' au copii, și aceste numesc pe copiii lor adoptivi, copii de suflet.

Dacă România în mânia atător năvăliri dușmane încă tot mai există, acēsta este a se mulțumi înainte de toate femeilor. Ele au fost păzitoarele limbii, a religiunii, a tradițiilor țării.

Sunt o mulțime de legende și balade, ce le- a cules scumpul și neuitatul bard Alecsandri și cari vorbesc de faptele curagioase și pline de jertfire ale femeiei române.

Să nu lăsați a fi amăgiți, când vedeți jucând o poloneză sau când o auțiți conversând ca pe o parisi-ană. Cultura străi n' a schimbat-o. Ea este încă și acum soția înfocată și ambițioasă, mama pasionată a timpurilor vechi. Ea mai intrunește pe

serviciului sanitar și a examina, dacă starea sanitară în comitatele fostului fundus regius (locuite în mare parte și de români noștri), a corăspuns ori nu.

Starea sanitară a fost în anul 1894 nefavorabilă. Dintre 63 de comitate 17, dintre 26 de orașe cu municipiu 15, au aflat starea sanitară favorabilă, ér în 42 comitate, între care al Năsăudului, Târnavei mari, Sibiului și Brașovului, și 7 orașe cu municipiu a fost nefavorabilă; în 4 comitate și în 4 orașe cu municipiu nu s' a schimbat nimic față de anul trecut.

Deore-ce boalele infecțioase casurile de morțe sunt o basă sigură pentru apărarea stării sanitare a unei populațiuni, ne vom ocupa mai întâi de acestea.

Casuri de boale infecțioase în țera întrăgă au fost 166.424, adecă 11 la 1000 de locuitori, și au murit 36.600 s' au 22 procente dintre cei molipsiți, pe când în anul trecut au murit 27 procente.

Mortalitatea favorabilă nu este de a se atribui ameliorării caracterului boalelor infecțioase, ci mai mult adunării esacte a datelor și în parte executării energice a măsurilor profilactice.

În cele următoare se arată caracterul și estinderea boalelor infecțioase în cele 4 comitate numite mai sus:

În comitatul Năsăudului numărul locuitorilor e 104.737, casuri de boale infecțioase au fost 957, la 1000 de locuitori au fost bolnavi 9-1, la 1000 de locuitori au murit de boale infecțioase 3-2, dintre 100 bolnavi au murit 35-8, suma totală a celor morți e 2996, au murit de boale infecțioase 343, au murit de boale infecțioase 11-4 procente.

În comitatul Târnavei mari, numărul locuitorilor e 135.312, casuri de boale infecțioase au fost 957, la 1000 de loc. au fost bolnavi 9-1, la 1000 de loc. au murit de boale infecțioase 0-9, dintre 100 bolnavi au murit 35-8, suma totală a celor morți e 3238, au murit de boale infecțioase 115, au murit de boale infecțioase 3-4 procente.

În comitatul Sibiului, numărul loc. e 148.738, casuri de boale infecțioase au fost 3278, la 1000 de loc. au fost bolnavi 22-0, la 1000 de loc. au murit de boale infecțioase 4-4, dintre 100 bolnavi au murit 14-5, suma totală a celor morți e 5412, au murit de boale infecțioase 662, au murit de boale infecțioase 13-5 procente.

În comitatul Brașovului, numărul loc. e 86.777, casuri de boale infecțioase au fost 2950, la 1000 de loc. au fost bolnavi 29-8, la 1000 de loc. au murit de boale infecțioase 3-0, dintre 100 bolnavi au murit 10-2, suma totală a celor morți 2364, au murit de boale infecțioase 265, au murit de boale infecțioase 11-2 procente.

Făcând acuma o privire asupra singuraticelor boale infecțioase, trebuie să amintim ca un moment îmbucurător al stării noastre sanitare, că în anul 1894 au murit dintre 46.776 casuri de difterie numai 22.205 (43.1%), pe când în anul 1893 dintre 49.233

lângă acestea și alte însușiri nu mai puțin distinse; ea scie să caute cu iubire pe bolnavi. Este mulțumitor a observa, cum caută pe țeranii ei ca un doftor și cum administrează pe lângă acēsta moșia, ca un om de afaceri.

Femeia română nu spune nici odată câte jertfe aduce, de ore-ce le află naturale. Ea a pus în uimire pe medicii străini în timpul războiului dela 1877. Ea scie să rabde toate spre a da copiilor ei o creștere. Ea este naivă și șirētă, fără grije și prevădătoare, cea mai bună amică a bărbatului ei, sau — când o aduce la mână — adversara lui cea mai înfricoșată. Alecsandri dice, că rața sōrelui caută să străbată sub genele-i negre, ca să-și lase focul în adâncimea ochilor. Sprēncenele-i mari amenințătoare țin pază de asupra lor, ér gura ei cu dinții ca nisce mărăgăritare, e plină de grație. Limba românei e bogată și înfloritoare, ca toate limbile orientale, marinositatea ei nu o lasă să fiă nici odată calculătoare. Ea merge tot deuna după cum îi dictēază inima. Vē-

de casuri de difterie au perit 34.183, adecă cu 11.978 mai puțin.

Comitatul:	Nr. comunităților	Nr. cas. de difterie	Mortalitatea în %
Năsăudului	26	629	46,1
Târnavei-mari	20	84	53,6
Sibiului	20	274	52,5
Brașovului	24	56	50,—

Scarlatina s' a ivit în 1114 comune, dintre 14.468 de bolnavi au murit 4302 (23%), pe când anul 1893 au perit dintre 10.960 de bolnavi 25.60 (24%), așa-dară boala a fost în 1894 mai estinsă, dar mai puțin intensivă.

Comitatul:	Nr. comunităților	Nr. cas. de scarlatină	Mortalitatea în %
Năsăudului	7	141	29,—
Târnavei-mari	8	156	6,4
Sibiului	26	657	28,—
Brașovului	7	155	27,7

De tiphus (ingore) s' au bolnavit în 1127 comune 7646 de indiviți (mortalitatea 29.2%) pe când în anul trecut mortalitatea a fost cu mult mai mare.

Comitatul Brașovului și a Sibiului au avut în privința acēsta o stare foarte nefavorabilă.

Comitatul:	Nr. cas. de tiphus	Mortalitatea în %
Năsăudului	—	—
Târnavei-mari	86	15,—
Sibiului	94	47,7
Brașovului	52	42,3

Dintre celelalte boale infecțioase vom mai aminti vērșatul și holera. După consecvențele speciale au murit în decursul anului 1894 dintre 2822 bolnavi de vērșat 705 (25%), și anume: în com. Năsăudului dintre 4 bolnavi 75%, în com. Târnavei mari dintre 175 bolnavi 20.9%, în com. Sibiului dintre 50 bolnavi 27% și în com. Brașovului dintre 42 bolnavi 2.4%.

Numărul mic al casurilor de morțe în urma vērșatului este de a se atribui e-ctității stricte a legii despre vaccinare. Dovadă o avem în faptul, că în anul 1894 s' au vaccinat 245.06 copii și revaccinat 411.144, la o altă 956.171 de vaccinari față de 869.736 în anul 1893.

În comitatul Năsăudului s' au vaccinat și revaccinat 5.414 copii, în comitatul Târnavei-mari 11.230 copii, în comitatul Sibiului 8.141 copii, în comitatul Brașovului 3.789 copii.

Vaccinarea s' a efectuit exclusiv cu limfă animalică, ceea-ce este de a se considera ca un progres însemnat, căci în felul acesta este de tot exclusă transplantarea morburilor constituționale.

Înainte de anul 1887 materialul de vaccinare se aducea exclusiv numai din străinătate, așî însă sunt și la noi 9 institute private, care se ocupă cu producțiunea limfei. Este de regretat, că comitetul sanitar al țării nu a insistat la timpul său, pentru înființarea unui institut de stat, care de sigur ar

lul cel lat, ne o acopere cu crețele-i severe, dă trāsurilor feței sale și mișcărilor ei o grandēta antică și ca mamă ea pōrtă pe frunte un diadem nevedcut.

„Măculița, scumpă măculiță!” oftău rāniții în zilele și nopțile lungi ale durerilor lor. Dar ei și aflau în totdeauna femeia, la care se adresau cu plāngerea lor, la căpētaiul patului.

Nici una nu voia să rămână înderētul celorlalte. Mamele părăsiră locuințele lor elegante și comode, spre a le înșchimba cu domiciliul în câte o gaură sērăcăciōsă din apropierea salei, unde gemeau rāniții; frumoșele dame de societate ținēu în brațele lor pe nenorociții turci, pe cari tifosul negru, cea mai grozavă dintre boalele epidemice, îi ducea în gura morții.

Nu putea-i să observi aici nici o slăbiciune, nici una nu se da înderēt, nici una nu șovăia. Femeile înfruntau epidemia, spre a căuta copilul bolnav de difterie ori de pojar al unei amice, care cuprinsă de grōză nu și mai putē ajuta.

Mica copiliță română de doi ani, cu ochii mari, cari privesc melancolic

fi fost în stare să ușureze comunelor atât de îngreunate cu dāri, baremi pre jumătate speșele pentru limfă.

Holera, care ne-a cercetat în anii 1892 și 1893, s' a ivit și în anul 1894; s' au îmbolnăvit de holera 435 de indiviți în 5 comitate (29 comune) și într'un oraș.

Cu toate măsurile energice, ce s' au luat vara, când olera a început să se estindă în Galiția învecinată într'un mod îngrijitor, la granița comitatelor învecinate, nu s' a putut împedecca intrarea bolei în comitatul Maramureșului.

Deși oprimarea bolei a fost îngreunată prin faptul, că morbul s' a încuibat între lucrătorii, ce erau în număr considerabil ocupați la construirea liniei ferate în Maramureș, totuși i- a succedă conducătorului serviciului sanitar a delătura necurățenia, respective înveninarea Tisei și a împedecca prin acēsta lățirea bolei în țera întrăgă; i- a succedă mai cu samă prin oprirea plutitului și mai târziu prin înființarea stațiunilor de cercetare, a căror datorință era, ca după încetarea amintitei oprești, să împedece rămānerea plutășilor bolnavi sau suspecți de holera pre plute.

Trachoma, boala egiptenă de ochi, s' a aflat în 25 comitate (între care comitatul Sibiului cu 51 bolnavi în Cisnădie, Racovița și Tălmăcel) și în 25 orașe cu municipii 24.227 de casuri (cu 1056 mai multe ca în anul 1893); ér 8321 de indiviți sunt supraveghiați, ca suspecți de trachoma.

Medicii speciali pentru trachomă, al căror număr s' a urcat dela 10 la 14, au avut un bogat teren de activitate în comitatele Csongrād, Somogy, Eisenburg și Zala.

Așa cred, că nu e superfluă să amintim și despre activitatea institutului Pasteur din Budapesta. Dintre 1061 indiviți, cari au fost mușcați de căni turbați sau suspecți de turbare, au fost supuși vaccinării 843, dintre cari 49 (adecă 5.8%) au murit.

În comitatul Năsăudului, Târnavei-mari și Brașovului s' a observat câte 1 cas și în comitatul Sibiului 10 casuri, dintre care 7 s' or vindecat în institutul Pasteur.

Despre personalul sanitar, adecă despre numărul și împărșirea medicilor nu se pōte dice nimic favorabil.

Ce e drept, numărul total al medicilor și al chirurgilor se urcă la 4280, cu 127 mai mulți ca în anul 1893; dar acēsta înmulțire e numai spre binele orașelor, nu și în al comunelor rurale, unde numărul medicilor a scăđut din pricina nevednicei plate, în sumă mijlocie e de 300—400 fl.

În termin mijlociu se vin în țera la 10.000 locuitori 2-8 medici; în comitatul Năsăudului 1-8, în com. Târnavei 1-7, în comit. Sibiului 2-5 și în al Brașovului 4-3.

Îmbucurător este creșterea numărului mōșelor diplomate în anul 1894 (7981).

La 10.000 de locuitori se vin 5-3 mōșe în com. Năsăudului 7-9, Târnavei-mari 11-9 Sibiului 12-5 și în al Brașovului 11-4.

ÉR ce privesc farmaciile (apotecele), se vine în comitate tot la 9364 și în orașele cu municipiu la 6279 de locuitori câte una;

sub buclele dese de păr negru, te surprinde prin limbajul ei clar și hotărât, prin firea ei precoce. Cu opt ani Romānea este aprōpe fată mare. Nu-o mai mārītă acum cu 12 ani, noua lege opresce acēsta, ea se despăgubescă însă prin studiu, ea depune esamenul de bacalaureat, devine medic; trebuie să-și facă drum în afară ceea ce se ferbe cu mare prisos sub pērul cel des, sub sprīncenele cele mari și totodată severe și grațioase.

Înainte cu patru deci de ani te minunai, intrând într'un salon, de a afla tot frumșeți desăvērșite. Dar pe atunci viața era încă așa de simplă. Astădi ea este împreunată cu multe greutateți. Fetiteile mici de dece ani împart deja grijile cu părinții și sciu prea bine, că în viața nu toate sunt plăcute și frumoșe.

Jertfele și necazurile sunt pōte folosite pentru suflet, strică însă neapērat dezvoltării corporale, ne mai vorbind de plăcerile lunei elegante, cari odinioară erau necunoscute și cari au tras în vērtejul lor amețitor și Romānia, ca și alte țeri.

în comitatul Năsăudului la 13.093, Târnava mare la 10.443, Sibiu la 9915 și în al Brașovului la 4822 de locuitori câte o farmacie.

De o însemnătate deosebită este faptul, că în anul 1893 s'au înființat 23 de spitale, așa că în Ungaria se află de prezent 334 de spitale. Dintre 163.524 de bolnavi, ce s'au primit în spitale (în anul 1893 au fost 157.683) au murit 11.073 (6-7%), pe când în anul trecut periră 7-8%.

Mânecând din corectul punct de vedere că apa bună de beut este un factor de căpetenie pentru cultivarea sănătății, o grămadă de comune s'au nisuit a se aproviziona cu apă bună.

În anul 1894 s'au construit, respective s'a început construirea alor 13 apeducte, 231 fântâni artezice și 281 fântâni adânci.

Spre care scop comunele au fost mult ajutate de ministerul de agricultură prin trimiteră unor geologi, cari se cerceteze terenul și se deosebiu de lipsă.

În fine mai amintim, că în cele 147 de băi (scalde) au fost în anul 1894, 65.268 oșpeți permanenți și 69.262 de oșpeți pe timp mai scurt, așa că aceste băi care și-au dat totă silința ca să concureze cu întocmirile lor cu băile din străinătate, se află pe calea prosperării.

Din acest scurt raport se poate ușor vedea, că serviciul sanitar și-a împlinit cinstit datorințele; dar totodată trebuie să ne și exprimăm dorința, ca cercurile hotărâtoare să nisuiască într'acolo, ca să introducă o astfel de reformă a serviciului sanitar, ca majoritatea comunelor să-și pōtă procura ajutorul medical.

Tradus după Dr. S.

În raportul de mai sus ni s'a dat să vedem starea sanitară publică din țara înțregă și în special din 4 comitate locuite de sași și de români. Pentru noi inșe este de interes a ști și starea sanitară a celorlalte comitate locuite de români, ca astfel să ne putem face o iconă fidelă, despre starea sănătății întregii populații române din Ungaria.

Vom lua comitatele pe rând, cum sunt ele în lucrarea ministerială.

În comitatul Albei-interioare starea sanitară a fost mai rea decât în anul trecut: a grasat mai cu samă difteria, care s'a ivit în 732 de casuri, dintre cari au perit 423 (57-7%). Trachoma s'a aflat la 25 de indiviși; ea a fost importată de lucrători slovaci.

Comitatul Aradului arată o îmbunătățire față de anul 1893. Au fost dintre bōlele infecțioase 825 de casuri de difterie dintre cari au perit 369 (44-7%); trachoma s'a constatat în 12 comune.

Comitatul Bihorului nu arată nici o schimbare față de anul trecut. Difteria și crupul a cercetat poporul în 1206 casuri dintre care au murit 455 (37-7). Chiar și holera s'a ivit la 17 indiviși; dintre acestia au murit 8 inși. Trachoma s'a aflat la 48 persoane în 7 comune.

Nefavorabilă — față de anul 1893 — a fost starea sanitară în comitatul Făgărașului.

Dar este cu neputință a sta pe loc mai ales într'o țară, care a făcut sfōrtări supranaturale, spre a se avēnta în scurt timp la înălțimea dezvoltării altor state. Marea rōtă a progresului v'a apucat, scumpilor și mult iubitorilor mei Români, pe cari i am studiat cu totă puterea vederii ochilor, cu tot sufletul meu. Contează la voi în ce privește viitoriul. Voi ați scăpat de peire patria Vōstră cercată de atâtea năvăliri dușmane; Voi îi dați mame nobile și mândre, cu tot sucule de viață a pământului bogat și roditor, ce le-a purtat și le-a nutrit.

Mame române, viitoriul este în mâinile vōstre! Prin Voi țara Vōstră se va deștepta la nouă viață; o țară, ale căreia destine viitoare încă nu se prevēd, care însă fără îndoială este chemată de a face să se audă vocea ei în concertul civilizației europene.

Mame române, păzitoare ale comorilor celor mai scumpe, a Vōstră este ziua de mâne, pentru care au luptat și au suferit atâtea vēcuri!

lui. Difteria, crupulși mai ales tifusul (lingōre) a răpit multe victime. Preste tot au fost 3060 casuri de bōle infecțioase (1094 de casuri de tifus) cu 291 de morți.

Fōrte rēu stă comitatul Hunedōrei, cel cu populațiune românească și funcționari și medici străini. Nu mai puțin decât 1348 de casuri de difterie s'a constatat cu 676 de morți (50-1%). Și celelalte bōle infecțioase și-au avut victimele lor.

Nici în comitatul Clujului nu a fost o stare sanitară înfloritoare, ba o putem numi chiar nefavorabilă. Tōte bōlele infecțioase au răpit jertle; dar mai cu samă difteria (586 bolnavi și 218 morți).

Și comitatul Caraș-Severinului stă rēu, căci tōte bōlele infecțioase s'au estins și sporit. Au murit din 3451 de bolnavi 1243 de inși (adeocă peste 30%).

În comitatul Maramureșului s'au ivit mai puțin casuri de bōle infecțioase ca în 1893, dar a fost mai mare mortalitatea lor, ceea-ce e cauzat, ca starea sanitară să fie relativ rea.

Comitatul Mureș-Turda arată o îmbunătățire față de trecut, dacă numai datele statistice sunt esacte.

În comitatul Târnavei mici starea sanitară publică a fost nefavorabilă; întru cât a fost mai rea ca în anul precedent nu se pōte ști din pricina datelor defectuoase. Scarlatina (269 casuri și tifusul (275 casuri) au secerat numeroase jertle.

Despre starea din comitatul Sătmarului ne dă cea mai bună iconă numărul imponent al casurilor de bōle infecțioase: 2786 bolnavi și 693 de morți. Trist tablou.

În comitatul Sălajului, Solnoc Dobăca și Turda-Arieș încă nu sunt stări sanitare înfloritoare. Dar nu vreu să mai obosească publicul cu cifre, în a căror esactitate nici ministerul de interne nu are încredere deplină. Și-au avut și aicea bōlele infecțioase victimele lor ca mai pretutindena în țara noastră, unde pe terenul serviciului sanitar este destul de îndreptat. Vedem așa dară că mai tōte comitatele locuite de români stau rēu în privința sanitară.

Ar fi deci de dorit, ca inteligența noastră să-și țină de datorință sfântă a propaga învățăturile igienice cu graiul și în scris. Căci nu e destul să facem politică militantă și administrație bisericească-scolară. Acestea singure nu vor feri pe poporul nici odată; căci nu se pōte închipui un progres real și durabil la un popor cercat de bōle, cari îi sēcă puterile și li micescē numărul.

Să propoveduim deci higiena în școlă-mai cu samă în seminariile fiitorilor dascăli și preoți ai poporului, și afară de școlă cu graiul și în scris!

Dr. B.

Avis!

În fața alegerilor municipale din 4 Noembrie c. se conchiamă ședința clubului municipal român, pe Marți în 29 Octobrie c. n. 5 ore după prânș, în localitățile casinei române din loc, la care pot participa toți alegătorii români din comitat.

Sibiu, 25/10 1895.

Presidiul clubului.

Noutăți.

Biserica română calumniată de cătră un notar român. Joi, în 15 Sept v. a. c. (ziua sf. Crucii) s'a cetit și esplicat din partea protopresbiterului tractual în biserica română din Avrig, instrucțiunea esmisă din partea Preav. consistoriului metropolitan privitoare la introducerea căsătoriei civile.

Unul dintre poporeni a făcut cam în forma acēsta, următōrea întrebare: „În cazul când oficiantul civil cu ocaziunea însinuirilor de căsătorie și botez etc. nu s'ar afla în cancelarie în orele prescise, ce e de făcut?”

Protopresbiterul dl Ioan Cāndea a răspuns: că dacă oficiantul civil cu tōte că s'ar afla acasă și ar fi sănătos, totuși în oarele prescise n'ar fi în cancelarie, poporul respectiv are să facă arētare contra oficiantului civil.

În Dumineca următōre, notariul comunal Ioan David, care e totodată și oficiantul civil al comunei, a publicat poporului însinuirile, ce au a se face conform noielor re-

forme bisericesci. Cu acēstă ocaziune, cu o cūtezanță ne mai pomenită a ăis următōrele: „Apoi dacă nu mă veți afla în cancelarie în orele prescise, veți avea să faceți arētare contra mea. Aceste sunt cele 10 porunci, adevă: să omori, să belesci și să tâlhăresci pe deapropiele tēu, după-cum vi s'a spus Joi în biserică”. Poporul adunat privea pe notariul cu un dispreț, vēgēnd, cum acela calumniază biserica și aședămintele ei, și se depărta mânănt, auzind cum Ioan David își permite a afirma: că în biserica română din Avrig Joi în 13 Septembrie v. a. c. s'ar fi propagat „omorirea și tâlhăria deapropielui”.

Noi cari am fost de față, când notariul Ioan David în fața poporului dreptcredincios a rostit insultele aceste la adresa bisericeii, scărbiți ne-am depărțat.

Cerem satisfacțiune pentru aceste insulte!

Nu voim să suferim nici odată, ca un individ care se hrănesce din averea noastră comunală, să insulte sfânta noastră biserică.

Față de acei domni, cari ni l'au recomandat să-l alegem de notariu, ne exprimăm regretele nōstre, rugându-i totodată, ca pe viitor să nu ne mai încomodeze cu astfel de candidați, cari ne atacă în simțimentele nōstre religioase. — După-cum sum informat s'a făcut deja arētare contra notarului numit. Așteptăm rezultatul dorit!

Unul dintre credincioși.

Prima căsătorie civilă în Avrig.

Conform „Hirdetm ny”-ului așiat pe tabla comunală din Avrig, actualul notariu al acestei comune cu numele Dăvid János, gör. kel. vallásu născ. în Lanerām, va păși la căsătorie cu Foll Albertine, fiica lui Ludwig Foll, care acum căpi va ani a emigrat aici din Bavaria și care nici ađi nu se bucură de dreptul de cetățean al statului nostru. — Acēsta va fi prima căsătorie civilă în Avrig.

Sciri literare. Dl George Cătană, învățător în Bănăt, a scos la lumină în Brașov o broșură, care cuprinde „Balade populare” din gura poporului bănățan, culese de dēnsul; în broșură se află 17 bucăți. — Dl Al. Vlăhuța, va scōte în editura librăriei Carol Müller din București un volum de poezii, intitulat „Iubirea”. — Dl Traian Demetrescu va publica la Craiova un nou volum de prosă, intitulat „Priveliști din viață”. — Dl Dumitru Teleor a scos la lumină în București un volum de „Schife umoristice”.

Correspondențe particulare

ale „Telegrafului Român”.

Despărțimintele Asociației transilvanē amenințate a fi disolvate.

Onorabilă redacțiune! De un timp tucōce numai sciri rele puteți înregistra din tōte părțile nefericitei nōstre patrii, și dacă așa a fost să ne fie șorțea sub oblăduirea actuală, cum ar putē fi mai bine de cei 25 mii români gr-or. și vr'o 3 mii gr-catolici, isolați în comitatul Treiscaunelor între 100 mii de sēcui, cari cu mândrie se numesc urmași ai Hunilor și se țin astfel mai magiari decât cei din pustele Ungariei.

Școlile confesionale, câte le mai avem, sunt un ghimpe în ochii compatrioților nostri și învățătorii ca și preoții, cari cu demnitate își știu afirma naționalitatea, sunt luați la pândă și nedreptățiți în interesele lor, ori unde se ofere ocaziune. Mai este știut și aceea, că, precum în timpurile medievale, și astăzi ni se prigonesce și biserica, căci nu ni se permite a clădi biserici lângă strade principale în comune rurale, sub pretecest, că ritul este sgomotos și conturbă pe cealaltă biserică din eventuală apropiere, pe când un ovren caftanat, dacă astăzi ar veni din Galiția, mâne obține permisiunea, de a deschide cărcimă, ba chiar și fabrică de rachiu în apropierea bisericilor și institutelor culturale, fie ele și de confesiune magiară. Copii dela școlile nōstre sunt constrinși prin pedepse aplicate părinților a frecuenta

școlile de stat de nou deschise în edificii închiriate, și noi suntem condamnați a privi impotenți la abuzurile și celui din urmă primariu comunal, când ne rămâne școlă golă și învățătorii fără funcțiune. A te plānge la organele superioare administrative, este a-i procura primariului sau notariului testimoniu de cea mai bună conduită politică.

Dar, dacă astfel suntem jigniți în desvoltarea nōstră ca români în sēcui, unde numai în comitatul Treiscaunelor vr'o 8 mii suflete cu cei gr-cat au devenit jertfă magiarizării, cu cât mai mare va fi mirarea fie-cărui la auzul, că și despărțimintul Asociației transilvanē pentru comitatul Treiscaunelor, abia constituit la 1893, este declarat de ilegal, prin ordin ministerial și provocat a presenta statute separate sub urmarea desființării despărțimintului.

Astăzi în 11/23 Octobrie preoții și învățătorii din Brețcu, dimpreună cu protopopol tractual D. Coltofean, ca director al despărțimintului, au fost chemați înaintea notariului comunal, unde li s'a prezentat următōrea hârtie, pe care îmi permit a o comunica în tra lucrere fidelă:

Ministerul de interne reg. magiar.

Nr. 85683/V — G.

Spectabile dle vice-comite!

„Mi-a venit la cunoștință, că Asociațiunea transilvanē pentru literatura română și cultura poporului român”, carea „conform statutelor are rezidența cancelariei în Sibiu, are filială (főkegyelet) în Brețcu. „Deōre-ce activitatea acestui despărțimint este ilegală, întrucât n'are statute separate aprobate de guvern: te provoc dle vice-comite, ca să îndrumi cu urgență pe numitul despărțimint a-și presenta aici spre provedere cu clausula de aprobare până la 30 Noembrie a. c. statutele, „sub urmarea desființării”.

Budapesta, 3 Octobrie 1895.

Din însărcinarea ministrului:

Dr. Splényi Sándor m. p.,
consilier ministerial.

Spectabilului Domn Tompa Miklós, v. comite al comitatului Treiscaune

S.-Sân-Georgiu.

Acēstă hârtie, însoțită de un ordin mai aspru al protopretorului cercual, cătră notariul comunal, pentru ce n'a raportat despre existența despărțimintului, cetindu-i-se protopopolui Dimitrie Coltofean ca director al despărțimintului, a declarat la protocol următōrele:

„Asociațiunea transilvanē pentru literatura și cultura poporului român” are statutele sale aprobate prin Înalta decisiune a Maiestății Sale c. r. apostolice din 6 Septembrie 1861, împărțitășă presiului Asociației prin rescriptul Înaltului guvern reg. transilvan din 26 Septembrie 1861 Nr. 7693.

Conform acestor statute și cu deosebire în virtutea § lui 4 pas. 2, unde se enunșă ca mijloc pentru ajungerea scopului și folosele ce se vor căștiga prin conlucrările membrilor, deodată cu începerea activității Asociației, s'au format mai multe despărțiminte în diferite centre, dintre cari astăzi despărțimintul Treiscaunelor este al 33-lea, dar care din urmă abia a ținut prima sa adunare generală la Covasna în Iuliu 1893 în prezența pretorelui cercual și a profesorului din Budapesta Dr. Iancsó Benedek, cel din urmă încă se afla în Covasna la băi. Cu acēsta s'a încheiat protocolul, ce se va așterne pe calea sa la Înaltul ministeriu de interne.

Ce fel de decisiune va urma după acēsta dela Înaltul ministeriu de interne, să va vedea în curēnd. Scopul este evident, a desființa despărțimintele Asociației, dintre cari cele mai multe au fost și sunt ramurile cele mai vitale ale trupinei acestei instituțiuni pur culturale, carea adună

În giurul său în fie care an florea inteligenței române din toate părțile Ardealului.

De mirat este, cum ordinul ministerial se referă mai întâi la cel mai nou și abia înființat departământ al Treiscaunelor, care abia a dat vre un semn de viață cu puțină sa inteligență constatătoare exclusiv din preoți și învățători, pe când atari departamente mult mai vitale și mai tari există și funcționează mai mult mai în toate centrele comitatelor ardeleni în fața organelor administrative politice? Să poată, ca și celelalte departamente să fi primit deodată acest ordin, despre ceace nu am cunoscută nescruind nimic până acuma în această privință diarele noastre. Eu însă cred, că abia dl. Dr. Iancsó Benedek, care a asistat dela început până la finea adunării departamentului în Covasna fiind întâmpinat cu totă prevenirea atât din partea parochului local, cât și a protopresbiterului, d. sa. șic, ca șicului din Treiscaune, i s'a părut pôte

prea mult, că românii din centrul șicuimei, carii mai înainte nici nu existau pentru densus și alți semeni cutéză a se constitui în subreuniune culturală ca contra-pond față de Kultur-egyelet-ul magiar. Astfel s'a putut întâmpla, că ministrul a fost făcut atent asupra mișcării culturale a românilor „șicui“ din Treiscaune și ar fi rușine, ca și în acest comitat, ținut de cel mai magiar în părțile transilvane, să ășă deodată la iveală valachi, de bună sēmă trecuți de curând aici de preste Dunăre sau din provinciile române, precum în genere ne șic scriitorii șavanți magiari.

Ori cum ar sta lucrul, nu pôte fi vorbă aici nurăi de departementul cel mai slab al Asociațiunei, din Treiscaune, ci alte gânduri preocupă pe puternicii șilei, pentru aceea de lipsă este, ca cei chemați să prevină din bună vreme toate tentațiunile spre a nu fi surprinși pe întreaga liniă. Deci „videant consules“! — n.

Din public. *)

Dare de sēmă și mulțămintă publică.

La producțiunea taatrală declamatorică de diletanți împreunată cu dans ținută la Alba-Iulia în sara 1/13 Octobree a. c. din incidentul șerbării iubileului de 100 ani al bisericeii române gr. orientale din Alba-Iulia (Maeri), venitul brut a fost 146 fl. 60 cr., spese 114 fl. 87 cr., rămânend un venit curat de 31 fl. 73 cr., care s'a predat epitropiei bisericeii pentru fondul școlar, ce e se se înșințeze.

Cu suprasolviri a contribuit D. Șim. Micu, preot gr. cat., I. Papiu, preot, Efr. Raț, proprietar, (Tiusu), Szentgyörgyi Mor, Ionas Mihály jun. și Ioșif Körner fie-case cu câte 1 fl.: Dr. E. Draia, adv. 2 fl., Nicolau Muntean 50 cr., Drd. H. Rusan 1 fl., I. Zeller 50 cr., N. N. 1 fl., N. N. 50 cr. — Suma 11 fl. 50 cr.

*) Pentru cele publicate în rubrica acășta, redacțiunea nu e responsabilă. Red.

Cu acășta ocașione comitetul arangiator își ține de datorință a exprima și pe acășta cale recunoscința și mulțămintele șale diletanților anume: Știm. D-ne Margareta Moldovan, Știm. d-re Ioșefina Marciac și Știm. Domni: Candin C. Suciu (Magina), Iacob Ștrejan, Iuliu Roșca și Augustin Comes, apoi d-lui Valeriu Moldovan stud. iur. (Cluj) pentru eminentele lor prestațiuni prin cari au amusat publicul provocând viforose aplause.

Tot odată rugăm să primășcă mulțămintele nostre Onor. Domni, cari au contribuit cu suprasolviri și Onor. public romănesc din loc și jur, care prin participare ne-a dat șpriinul seu prețios la arangierea producțiunii și petrecerii.

Alba-Iulia, 19 Octobree 1895.

Silvestru Moldovan, Valeriu Velican,
președinte, controlor.

Florian Rusan.

Loterie.

Sămbătă, în 26 Octobree n. 1895.

Budapeșta: 86 89 59 7 70

Nr. 367/1895

[192] 1—3

CONCURS.

Pentru ocuparea parochiei de cl. III-a Coronca, în tractul protopresbiterial al Murăș-Oșorheiului, prin acășta să escrie concurs cu termin de 30 șile dela prima publicare.

Emolumentele împreunate cu acest post de paroch, în cari sunt șocotite și venitele de parochia vacantă Șănbenedic cu filia Acoșfalău. ce este a se administra prin parochul din Coronca, dau anual suma de 449 fl. 70 cr. v. a.

Informațiuni detaiate despre acășta parochie să pot lua la fața locului și la subșemnatul protopresbiter tractual.

Competenții își vor trimite cereșile lor concursuali, în regulă instruite și în terminul preclus, la subșemnatul oficiu protopresbiterial.

Murăș-Oșorhei, 26 Septembree 1895.

Oficiul protopresbiterial gr. or. al Murăș-Oșorheiului.

Nicolau Manegușiu,
protopresbiter.

[193]

1—1

Anunțiu.

Pentru al doilea post de cantor la biserica română ortodocșă a Șf. Treimi din Brașov, suburbiul Tocile, se caută un cantor pe lângă șalariu anual șic de 240 fl. v. a. și venitul din tacșele ștolare. Dacă respectivul cantor pricepe vre-o meserie, se pôte ocupa și cu aceea, fiind ocupat în șerviciul bisericeii tot numai a doua șeptemănă în șchimb cu celălalt cantor.

Reflectanții la acest post cari pot dovedi că cunosc cãntările și tipicul bisericesc, să se adreseze cătră Comitetul parochial al numitei bisericeii.

Brașov, în 7 Octobree, 1895.

Vasilie Șfetea,
paroch or. și preș. com.

Nr. 372/895.

[194] 1—3

Concurs repetit.

Pentru întregirea postului de paroch în parochia de clasa a III-a Nandru-Vale cu filia Nandru, protopresbiteratul Deveii, pe basa grațioșei rezoluțiuni șistoriale din 30 August a. c. Nr. 4713 B. să escrie din nou concurs cu termin de 15 șile dela prima publicare în „Tel. Rom.“

Emolumentele împreunate cu acest post, ștatorite în ședința comitetului parochial din 6/18 Maiu 1894, dau anual suma de 282 fl. 05 cr. v. a.

Informațiuni mai de aproape despre ștarea parochiei se pot lua dela oficiul protopresbiterial și dela comitetul parochial.

Dela reflectanții la acășta parochie să recere, să se prezenteze până la așgere în vre-o Duminecă ori șerbătore la biserica din acășta comună, spre a face cunoscință cu șopolul.

Doritorii de a ocupa acest post au să-și subșternă șuplicele concursuale, instruite conform legilor în vigoare, la subșemnatul oficiu protopresbiterial până la terminul sus indicat.

Deva, 4 Octobree 1895.

Oficiul protopresbiterial gr. or. al tractului Deveii, în conșelegere cu comitetul parochial.

Avram P. Pășcurariu,
protopresb. adm.

ad. Nr. pp. 520—895 [195] 1—3

Concurs repetit.

Deore-ce în urma concursului publicat a două ore pentru întregirea postului de paroch din comuna de clasa a III-a Bica-română, nu s'au înșinuat nici un concurent, acum în urma ordinului Ven. Șistoriu archidieceșan, dto. 15 l. c. Nr. 9911 Bis. prin acășta să escrie concurs nou cu termin de 15 șile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post, dau un venit șigur anual de 430 fl.

Doritorii de a ocupa acest post, au a-și așterne șuplicele de concurs șubșcrisului oficiu până la terminul sus indicat, fiind instruite conform normelor în vigoare.

Oficiul protopresbiterial în conșelegere cu comitetul parochial.

Clușiu, 26 Septembree, 1895.

Tuliu Roșescu,
protopresbiter.

Nr. 398/895 [190] 3—3

CONCURS.

Pentru ocuparea posturilor învășțătoresci vacante la școlele nostre confesionale din comunele mai jos înșemnate din protopresbiteratul gr. or. al tractului Hașegului să escrie concurs în diariul „Telegraful Român“ cu termin de 30 de șile dela prima publicare.

1. Nucșóra, (concurs repetit) cu șalariu de 360 fl. cuartir și lemne computeate în prețiu de 40 fl.

2. Petrița, parochia de sus cu șalariu de 300 fl.

Reflectanții la acăștea posturi au aș așterne șuplicele lor concursuale instruite conform normelor în vigoare, la șubșcrisul în Petroșeni.

Oficiul protopresbiterial gr. or. al tractului Hașegului, în conșelegere cu comitetele parochiale respective.

Petroșeni, la 4 Septembree 1895.

Avram Ștanca
adm. protopresb.

Nr. 404/895

[188] 3—3

CONCURS.

Pentru ocuparea posturilor de învășțători dela școlele confesionale române gr. or. din mai jos înșemnatele comune în protopresbiteratul Avrigului să escrie prin acășta concurs cu termin de 30 de șile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

1. Arpașul superior, postul de învășțătoriu cu șalariu anual de 300 fl. cuartir și lemne necesari pentru foc.

2. Feldióra, postul de învăș-

țătoriu cu șalariu anual de 300 fl. cuartir și lemne necesari pentru foc.

Doritorii de a ocupa vre-unul din acăștea posturi să-și subșternă cereșile concursuale instruite conform legilor în vigoare la șubșcrisul oficiu protopresbiterial în Avrig (posta Avrig, Felek, Szebenvármege) până la terminul șusindicat.

Avrig, 1 Septembree, 1895.

Oficiul protopresbiterial gr. or. al Avrigului în conșelegere cu comitetele parochiale concernente.

Ioan Cãndea,
protop.

Intinde mâna norocului!

500,000 mărci

ca câștig principal în cel mai favorabil cas ofeșă tragerea de losuri cea mare din Hamburg, care e aprobată și garantată de ștat.

Cea mai avantajoșă arangiere a noului plan este astfel, că în decurs de câte-va luni să decid cu șigurință 112.000 losuri cu 56.200 de câștiguri, în sumă totală de

10,981.720 mărci;

între acăștea se află câștigul principal de

500.000 mărci,

șpecial înșe:

1 câștig	ă 300.000
1 "	" 200.000
1 "	" 100.000
2 câștiguri	" 75.000
1 câștig	" 70.000
1 "	" 65.000
1 "	" 60.000
1 "	" 55.000
2 câștiguri	" 50.000
1 câștig	" 40.000
3 câștiguri	" 20.000
21 "	" 10.000
46 "	" 5.000
106 "	" 3.000
226 "	" 2.000
822 "	" 1.000
1325 "	" 400
38050 "	" 155

15590 câștiguri ă marce 300, 200, 150, 134, 100, 98, 69, 42, 20.

Kaufmann & Simon,

afacere de bancă și de cambii în Hamburg.

Noi mulțumim onorașilor nostri mușterii pentru încrederea ce au avut-o până acum în noi, și pentru-că șasa noastră e cunoscută pretutindenea de un lung șir de ani, și rugăm pe toți aceia, cari să intereseșă de o tragere de losuri necondiționat șolidă și țin la aceea, ca interesele lor să se valideze în ori și ce direcțiune, să se adreseze numai direct la firma noastră Kaufmann et Simon în Hamburg. Noi nu ștam în legătură cu nici o altă firmă și n'avem agenși încredințați să vândă losuri originale din e lecta noastră, ci noi corespondăm numai direct cu mușterii nostri și acăștia să bucură de toate avantajele unei corespondinșe directe. Toate comandele, cari vor șosi la noi, să vor înregistra îndată și să vor eșeptui șorșe prompt.

[186] 4—5